

E-dialóg – közösségi tervezés Borsod-Abaúj-Zemplén megyében

Beszélgetés Molnár Aranka közösségfejlesztővel

A Dialóg Egyesület Norvég Civil Támogatási Alap finanszírozásával megvalósuló, „Közösségi tervezési modellek B-A-Z megyében” című projektjének szakmai kiadványát lapozva, olvasva számtalan gondolat és kérdés merült fel bennem a közösségi tervezésről. Az egyesület neve sokak számára egyet jelent az újszerű, innovatív, érdekes, izgalmas tervekkel, folyamatokkal, változásokkal és közösségekkel.

„Az egyesület 2002-ben azzal a céllal alakult, hogy Észak-Magyarország településeiben és kistérségeiben közösségfejlesztési folyamatokat kezdeményezzen elősegítve ezzel azt, hogy a helyi lakosság érdekérvényesítő képessége erősödjön, a helyi nyilvánosság megeremésszódjon. Ennek köszönhetően a helyi társadalom megeremésszódik, a helyi erőforrások bevonásával elindul a változás.” – szól az ismertetőjük.

Molnár Aranka közösségfejlesztőt, a Dialóg Egyesület tagját kérdeztem a közösségi tervezés gyakorlatához kapcsolódó új projekttel kapcsolatban.

Kovács Anikó: Milyen missziót vállalt fel az egyesület?

Molnár Aranka: Azzal a céllal alakult a Dialóg Egyesület 2012-ben, hogy közösségfejlesztési folyamatokat generáljon Borsod-Abaúj-Zemplén

megyében, illetve a közösségi alapú működés lehetőségét minél több helyen bemutassuk és minél több helyre eljuttassuk. Szeretnénk tanítani, hogy igazából mindent lehet közösségi módon szervezni. A végső cél, hogy minél többen kapcsolódjanak be ebbe a folyamatba. Hiszünk abban, hogy a közösségi mód – ugyan sokkal nehezebb, mert rendszeres egyeztetésekre van szükség – viszont sokkal tartósabb megoldásokat hoz és eredményez. És ha ezt megtapasztalják a közösség tagjai és a szakemberek, hogy lehet együtt csinálni, akkor elértük, amit szerettünk volna.

K. A.: Mi a projekt pontos címe, kinek a támogatásával jött létre és milyen időszakot ölel fel ennek a programnak a megvalósítása?

M. A.: A projekt címe „Közösségi tervezési modellek Borsod-Abaúj-Zemplén megyében”. A Norvég Civil Támogatási Alap finanszírozta, és 14 hónapos időtartamot ölelt fel. Ha jobban belegondolunk, ez nagyon kevés idő egy ilyen volumenű projekt megvalósításához, hiszen ennyi idő alatt csak elindulni lehet egy úton.

K. A.: Voltak-e partnereitek a megvalósításban?

M. A.: Papíron ténylegesen a partnerünk volt a Citizens Foundation –

egy izlandi alapítvány, amely kitalálta és megalkotta a Your Priorities szoftvert. Mi *E-dialógnak* hívjuk, hogy barátságosabb legyen az elnevezése a magyar használók között. A szoftver azzal a céllal jött létre, hogy segítse az emberek megszólítását és bevonását, azoknak is teret adva, akik egy személyes találkozási vagy nem mennek el, vagy ezzel a módszerrel nem lehet megszólítani őket. Mi is azért hoztuk be kísérletként a közösségi tervezés folyamatába a szoftvert, hogy – például – azokat a fiatalokat, akik a hét nagy részében nincsenek a településen, csak hétvégére utaznak haza, meg lehessen szólítani, és bevonni

Képzés, Miskolc (Fotó: Király Csaba)

őket a település jövőjének tervezésébe. Így interneten keresztül tulajdonképpen mindenkit el tudunk érni. Nem egyszerűen egy ötletadó és szavazó felületről van szó, hanem elengedhetetlen, hogy az ötletgazdák érveljenek is felvetéseik, elgondolásaik mellett. A Citizens Foundation volt tehát az egyik partner, akik biztosították a szoftvert, a felületet, a lehetőséget és itt is voltak Magyarországon. Bemutatták, és adták a tudást egy ehhez kapcsolódó képzésen keresztül. Partnereinknek tekintjük továbbá azokat a településeket és LEADER közösségeket, akikkel együtt dolgoztunk. Ez egy kísérleti program, melyet a projekt során folyamatosan hangsúlyoztunk is.

K. A.: Nagyon izgalmasnak tartom, ahogy alkalmazkodtok a modern kor kihívásaihoz, és a közösségi tervezések során segédeszközként szerepel az e-demokrácia. Kérlek, mond el röviden, mi is a projekt lényege?

M. A.: Az volt az elképzelésünk, hogy a közösségi tervezés különböző eszközeit (pl. személyes találkozások, YourPriorities) használva három szinten valósul meg a projekt: három kistérségben – Miskolc városában, illetve két vidékfejlesztési közösség-

ben. Ez abból állt, hogy minden terep kapott egy segítő, fejlesztő szakembert, akinek a jelenlétével, a támogatásával elindult a közösségi tervezési folyamat a terepeken, és itt az volt a szerepünk, hogy a helyi aktív csapatot segítsük, hogy végig tudják vinni a folyamatot. Fontos, hogy mindenhol

Szakmai képzés, Miskolc (Fotó: Király Csaba)

a döntéshozókat is megszólítottuk és bevontuk. Ezeken a terepeken zajlottak a munkák. Személyes találkozások, tervezések, Priorities-felületek kialakítása, egyáltalán a köztudatba való bevitel.

K. A.: Hogyan választottátok ki az együttműködő partnereiteket, és kik azok?

M. A.: Közösségfejlesztési tapasztalatainkból tudjuk, hogy 14 hónap az nagyon kevés idő. Ezért az volt a cél, hogy olyan helyre menjünk, ahol már voltak közösségfejlesztési folyamatok, vagy pedig van nyitottság és fogadókészség. Így jutottunk el az együttműködő partnereinkhez. Arnóton lakik az egyik kolléganőnk, akinek a közbenjárásával már elindult egy közösségfejlesztő folyamat. Hollóházán az új polgármester asszony egy régebbi programban közösségi munkás képzésen vett részt, és ott ezáltal egy közösségfejlesztési folyamatban is. Tehát ő maga már ismerte a közösségfejlesztést és a lépéseit. Kistokajban szintén a polgármester asszonyhoz volt kapcsolatunk, de például az Abaúj LEADER Egyesületnél az egyik kollégánk az összekötő kapocs, aki egyébként vezetőségi tag is ott. Az Észak-Borsodi LEADER Unió Egyesületnél, ami az

Megyei műhely, Arnót (Fotó: Tóth György)

Ózdi kistérséget öleli föl, az egyesület elnöke annak a településnek a polgármestere, ahol éveken keresztül közösségfejlesztési folyamat zajlott. Miskolcon az Avas városrészben hat éve jelen van a Dialóg Egyesület, ami azt jelenti, hogy a közösségfejlesztésről itt is van tudás. Az volt a feltevésünk, hogy kell, hogy legyen közösségfejlesztési folyamat, ami megelőzte ezt a projektet. Végül mégsem sikerült minden esetben közösségfejlesztési előzményekkel rendelkező településre mennünk, hanem ott kezdtünk el dolgozni, ahol volt döntéshozói nyitottság. Ami persze önmagában még nem elég. Felkészült lakosság is kell az eredményekhez.

K. A.: Milyen célok vezérelték a partnereket?

M. A.: A LEADER közösségeknél az volt az egyik nagyon fontos motiváció, hogy a stratégiatervezési időszak zajlott éppen. A 2013-2020-as időszak LEADER stratégiáját tervezték, ami közösségi módon, a közösség széles bevonásával történt. Ehhez kaptak szakembert és eszköz segítséget is, hogy minél szélesebb körben meg tudják hirdetni. A településeken pedig nagyon nyitottak voltak a vezetők arra, hogy bevonják a helyi embereket és a már működő helyi közösségeket a település jövőjének a tervezésébe, a tervek megvalósításá-

ba. Ők azt látták, hogy szakemberek és megfelelő eszközök bevonásával jó irányba lehet elindítani a dolgokat.

K. A.: Miért volt szükség szakértői csoport létrehozására?

M. A.: A szakértő csoportot azok a közösségfejlesztő szakemberek alkották a programban, akiknek többféle feladata is volt. Az e-demokrácia tudását, ismeretét hozta az egyik

szakemberünk, aki 3 hónapig volt gyakorlaton a partner szervezetnél Izlandon, a kapcsolatot is ő hozta, és ő tanulmányozta is a YourPriorityest, majd átadta nekünk az ezzel kapcsolatos tudást. A közösségfejlesztő szakemberek, akikkel a projektben dolgoztunk, hozták a közösségfejlesztési tudásukat. Kettős szerepe is volt a szakértőknek, egyrészt terepen dolgoztak, másrészt közösen értékelték, elemezték a folyamatokat, a terepi tapasztalatokat, amelyet beépítettek a munkáikba, illetve ezekből született kiadvány, emellett szakmai elemzések, más anyagok is készültek.

K. A.: Kik a közösségi tervezés résztvevői, és mi a közösségi tervezés lényege, melyek a fontos lépések?

M. A.: Én a közösségi tervezést a közösségfejlesztési folyamat egy módszerének, eszközének tekintem. A közösségi tervezésnek több hozadéka is van egy település, térség életében. Az egyik, hogy bevonjuk az embereket, hogy megszólítsuk, hogy elkötelezzük őket. Emellett a módszer fontos szerepet tölt be a rendszeres közösségi beszélgetések során is, amelyeken egyben a tervezések is zajlanak. Ennek eredményeként lesz egy jó tervünk, és ha ezt a tervet együtt akarjuk megvalósítani, lesz hozzá egy

Terepmunka, Kistokaj (Fotó: Király Csaba)

jó csapatunk is. Nagyon fontos, hogy bevonják a településen élő embereket, ugyanis akik értik és tudják, hogy miért történik körülöttük, azok elkötelezetté válnak a fejlesztések irányába is. Így részt vesznek a cselekvésekben, és közösségként is megerősödnek. Ez azt jelenti, hogy ha egy település vezetője belevág a településen a közösségi tervezésbe, akkor nemcsak egy alulról jövő, az emberek által támogatott terve lesz, hanem lesz egy közösség is, melynek tagjaira bármikor tud számítani, és akikkel tovább tud dolgozni és működni. A közösségi tervezésben mindig az érintettek vesznek részt. Például ha egy települési koncepciót tervezünk, akkor abban részt vesznek a helyi döntéshozók, a helyi emberek és a szakértők. Ez a három csoport dolgozik együtt folyamatosan a tervezés során. De példaként vehetünk egy közművelődési intézményt is: ez esetben az intézményt használók és a benne működő csoportok, az intézmény fenntartója és az ott dolgozók tudják a művelődési ház egyéves programját, munkatervét megtervezni és felépíteni. De lehet tervezni egy pályázati projektet, vagy akár egy közteret is közösségi tervezéssel. A módszer lehetséges használatának igen széles spektruma van. Különbség van azonban a közös tervezés és a közösségi tervezés között. A közösségi tervezés az egy értékalapú választás, mert közösen tervezhet ugyan egy településen a lelkész, a pedagógusok, az iskola, a művelődési ház, a szociális intézmények valamit, de a közösségi tervezés – aminek a kulcsa a nyilvánosság – egészen más személeletet kíván. Kell hozzá elsősorban egy elkötelezett csapat, aki akarja, hogy közösségi tervezés valósuljon meg. A lépéseket is az adott szinten mindig meg kell tervezni.

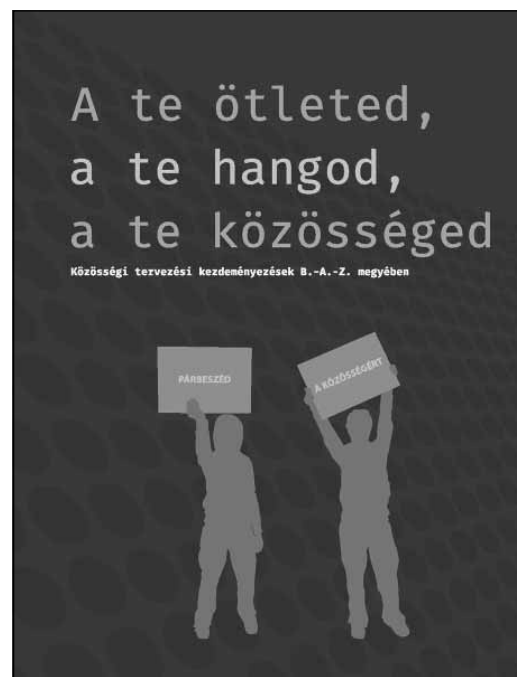
K. A.: *A partnerekkel történő együttműködés során többféle kérdésre is keresték a választ. Érdemes ma Magyarországon közösségi tervezésre bátorítani a települések vezetőit?*

M. A.: A terv mellett egy olyan csapatot kap a település vezetője, aki cselekvővé válik. Csak bátorítani tudok mindenkit, aki ebbe belevág. Nehéz a közösségi működés, de mégis stabilabbnak tartom a „hagyomá-

nyosnál”. Ha sok embert kell koordinálni, az mindig nehéz, ám az együttműködések révén sokkal szilárdabbá válik így a rendszer.

K. A.: *Miért jó az online megjelenés? Mi ennek a módszernek a lényege?*

M. A.: Nem egyedüli üdvözítő az online megjelenés. Az elején a személyes találkozónak sokkal nagyobb jelentősége van. Az online megjelenés jelentőségét az adja, hogy a felületen – így vagy úgy – szükség van arra, hogy az ember érveljen. Az a tapasztalat, hogy ez sokak számára kihívást okoz. Az, hogy írásban kifejtsem az érveimet, alátámasszam, hogy valamiért mi okból állok ki és miért kardoskodom érte, és más pedig miért vetek el – ez nem megy egyszerűen, sokaknak van még hova fejlődni e téren. Az online módszer kiegészíti a személyes találkozási alkalmakat. Akik nem tudnak megjelenni, nehezen vagy egyáltalán nem tudnak mozogni, valami miatt nem tudnak részt venni egy adott eseményen – ők az online felületen elmondhatják a véleményüket. A LEADER közösségeknél, ahol 32, 37 vagy 70 településről van szó, ez a módszer kiválóan működhet. Az online megjelenés esetében mindazonáltal nagyon sok marketing és bevezető munkát kell hozzátenni, hogy megismerjék az emberek, és ténylegesen tudják és akarják használni.

K. A.: *Milyen tapasztalatokról tudsz beszámolni a projekt kapcsán?*

M. A.: A személyes találkozási alkalmak még sokkal fontosabbak voltak a projekt során, mint az online felület használata. A közös tervezés sokkal jobban megy a terepen, mint a közösségi tervezés, amely folyamat jellegű és a helyi emberek bevonására is épít. Az embereket nálunk még sokáig kell bátorítani arra, hogy eljőjenek, és elmondják a véleményüket. De egy közösségfejlesztési hosszú folyamat végére ez is megéri.

MOLNÁR ARANKA közösségfejlesztő, a Közösségfejlesztők Egyesületének egyik választmányi tagja, a Dialóg Egyesület egyik alapítója. 15 éve foglalkozik közösségfejlesztéssel, főleg Borsod-Abaúj-Zemplén megye településein és térségeiben dolgozott és dolgozik ma is. Az utóbbi években a közösségi tanúlással és a szegénységben, mélyszegénységben élő közösségekkel végzett közösségi munka szakmai területeivel foglalkozik.

KOVÁCS ANIKÓ a Nemzeti Művelődési Intézet Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Irodájának módszertani referense. Földrajz-rajz szakos tanár, művelődésszervező. 2015-ben tagja volt a Nemzeti Művelődési Intézet Amatőr Művészeti Munkacsoportjának. 23 éve dolgozik a közművelődés területén.